

**Raport za lata 2011-2012
z wykonania
„Programu ochrony środowiska
dla powiatu kieleckiego – aktualizacja
na lata 2012-2015 w perspektywie
do roku 2019”.**

Kielce, listopad 2013 r.

Wprowadzenie

Uchwałą NR VII/79/11 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 24 października 2011 roku przyjęto do realizacji „Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego – aktualizacja na lata 2012-2015 w perspektywie do roku 2019”.

Zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 roku, Nr 25, poz. 150 z późn. zm.), zarząd powiatu przedkłada radzie powiatu raport z wykonania powiatowego programu ochrony środowiska, obejmujący okres dwóch lat. Niniejszy raport obejmuje okres od 1 stycznia 2011 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku, jak również bieżące informacje z roku 2013. Poprzedni raport z wykonania Programu ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego za lata 2009 – 2010, został przyjęty uchwałą Nr V/56/11 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 13 czerwca 2011 roku.

Ustawa Prawo ochrony środowiska nie określa wymagań dotyczących formy i struktury raportu z realizacji powiatowego programu ochrony środowiska. Założono jednak, że jego przedmiotem będzie ogólna ocena zagadnień związanych z ochroną środowiska, jak również przedstawienie etapu realizacji poszczególnych zadań, do których zobligowany został Powiat Kielecki w „Programie ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego – aktualizacja na lata 2012-2015 w perspektywie do roku 2019, zwanego dalej Programem, w harmonogramie rzeczowo-finansowym realizacji działań Programu dla powiatu kieleckiego (Tabela 33.).

W raporcie wykorzystano dane zawarte m.in. w:

- „Programie ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego – aktualizacja na lata 2012-2015 w perspektywie do roku 2019”,
- Raporcie z wykonania Programu ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego za lata 2009 – 2010,
- informacji o stanie środowiska na terenie powiatu kieleckiego w roku 2011 i 2012, opracowanej przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach,
- na stronach internetowych Urzędu Marszałkowskiego Województwa Świętokrzyskiego, Ministerstwa Gospodarki, Ministerstwa Środowiska oraz Generalnej i Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

Zasoby przyrody

Formami ochronnymi przyrody na terenie powiatu kieleckiego są: park narodowy (1), parki krajobrazowe (6), obszary chronionego krajobrazu (9), rezerwaty przyrody (29), obszary Natura 2000 (19), zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (5), użytki ekologiczne (15), stanowiska dokumentacyjne (3) oraz około 100 pomników przyrody, które tworzą tzw. system obszarów i obiektów prawnie chronionych. Jest to układ przestrzenny wzajemnie uzupełniających się form ochrony przyrody, mający na celu zapewnienie warunków utrzymywania samoregulacji procesów przyrodniczych tj. prawidłowego rozwoju szaty roślinnej, utrzymanie naturalnych warunków hydrologicznych oraz właściwego korzystania z rekreacji i turystyki.

Nadal trwają prace nad rozszerzeniem zasięgu europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000. Każdy obszar Natura 2000 posiada dziewięciodziankowy kod. Pierwsze dwa znaki określają przynależność krajową obszaru, następna litera oznacza rodzaj obszaru: B - obszar ptasi, H - obszar siedliskowy, C – całkowicie pokrywające się obszary ptasi i siedliskowy (w powiecie kieleckim nie występują). Kolejne dwie cyfry określają kod województwa. Pozostałe cztery cyfry stanowią unikalny kod obszaru.

Obecnie na terenie powiatu kieleckiego wydzielono 13 obszarów siedliskowych Natura 2000 (obszary ptasie nie występują), którymi są:

- Dolina Krasnej (kod obszaru PLH 260001) – 2 384,1 ha.
- Łysogóry (kod obszaru PLH 260002) – 8 081 ha,
- Ostoja Przedborska (kod obszaru PLH 260004) – 11 605,2 ha,
- Lasy Suchedniowskie (kod obszaru PLH 260010) – 19 120,9 ha,
- Dolina Białej Nidy (kod obszaru PLH 260013) – 5 116,8 ha
- Dolina Bobrzy (kod obszaru PLH 260014) – 612,7 ha
- Dolina Czarnej Nidy (kod obszaru PLH 260016) – 1 191,5 ha
- Dolina Warkocza ((kod obszaru PLF 260021) – 337,9 ha
- Ostoja Barcza (kod obszaru PLH 260025) – 1 523,5 ha
- Ostoja Jeleniowska (kod obszaru PLH 260028) – 3 589,2 ha
- Ostoja Sieradowicka (kod obszaru PLH 260031) – 7 847,4 ha
- Ostoja Sobkowsko-Korytnicka ((kod obszaru PLH 260032) - 2 204,1 ha
- Ostoja Stawiany ((kod obszaru PLH 260033) – 1 194,5 ha
- Ostoja Szaniecko-Solecka ((kod obszaru PLH 260034) – 8 072,9 ha
- Ostoja Wierzejska (kod obszaru PLH 260035) – 224,6 ha

- Przełom Lubrzanki (kod obszaru PLH 260037) – 272,6 ha
- Wzgórz Kunowskie (kod obszaru PLH 260039) – 1 868,7 ha
- Lasy Cisowsko-Orłowińskie (kod obszaru PLH 260040) – 10 406,9 ha
- Wzgórz Chęcińsko-Kieleckie (kod obszaru PLH 260041) – 8 616,5 ha

Ochrona bioróżnorodności w tej sieci jest realizowana przez powiat przede wszystkim w oparciu o ustalenia wynikające z planów zagospodarowania przestrzennego, planów urządzenia lasów itp.

Znaczącą rolę w strukturze przyrodniczej powiatu odgrywają także lasy, jako główny komponent środowiska, tworzący węzły ekologiczne o wybitnych walorach przyrodniczych oraz leśne korytarze ekologiczne, umożliwiające rozprzestrzenianie się gatunków. Lasy i grunty leśne w powiecie kieleckim zajmują powierzchnię 79 112 ha, co stanowiło 35,2 % lesistości, w odniesieniu do ogólnej powierzchni powiatu.

Zgodnie z założeniami wojewódzkiego „Programu Zwiększania Lesistości”, w latach 2001-2020 zalesieniem planuje się objąć powierzchnię ponad 54 tys. ha gruntów rolnych (średnio 2 700 ha/rok). Największe preferencje zalesieniowe uzyskało 5 gmin z naszego powiatu kieleckiego, którymi są: Chęciny, Daleszyce, Morawica, Piekoszków i Raków. Przy ocenie wzięto pod uwagę takie kryteria jak: udział gleb najslabszych, rzeźba terenu, potrzeby ochrony wód podziemnych, zagrożenia erozją wodną, niska lesistość, deficyt wody, obszary chronione, zlewnie chronione, obszary rekreacyjne, zagrożenia warunków życia ludności.

Od 2007 roku powiat zleca sporządzanie uproszczonego planu urządzenia lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa, należących do osób fizycznych i wspólnot gruntowych, przeznaczając na to zadanie środki z budżetu powiatu. Dokumentacja urzędzeniowa określa zasoby lasu oraz ustala zasady w nim gospodarowania. Na ww. cel przekazano:

- w 2011 roku kwotę 109 180,00 zł – dla gmin: Łagów, Mniów, Zagnańsk (część), Daleszyce (część),
- w 2012 roku kwotę 36 612,00 zł – dla gmin: Chmielnik, Pierzchnica (część).

W 2013 roku za kwotę 35 000,00 zł zlecono wykonanie dokumentacji urzędzeniowej dla gmin: Pierzchnica (część) i Morawica. Zakończenie, objęcie całego obszaru powiatu uproszczonymi planami urządzania lasu, przewiduje się na rok 2014-2015.

Zasoby kopalin i rekultywacja terenów

Zgodnie z „Bilansem zasobów złóż kopalni w Polsce wg stanu na 31.12.2012 r.” (PIG PIB, W-wa 2013 r.), w powiecie kieleckim zostało łącznie udokumentowanych 165 złóż kopalin, w tym udzielonych było 54 koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż. Złóża eksploatowane były z przeznaczeniem kopalin na kamienie drogowe i budowlane (30 koncesji), kruszywo naturalne (13 koncesji), dla przemysłu wapienniczego (6 koncesji), dla przemysłu ceramiki budowlanej (3 koncesje) i dla przemysłu cementowego (1 koncesja) oraz złoża gipsów i anhydrytów częściowo zlokalizowane na terenie powiatu (1 koncesja). Dominujące znaczenie w przemyśle wydobywczym mają wapień, dolomity, margle, piaskowce, których udokumentowane zasoby wynoszą 3 485 172 Mg, co stanowi prawie 93 % wszystkich zasobów udokumentowanych w powiecie kieleckim. W ostatnich latach utrzymuje się tendencja do dokumentowania złóż kopalin na potrzeby budownictwa i drogownictwa tj. kamieni drogowych i budowlanych oraz kruszyw naturalnych, a tym samym wzrosło wydobycie tego rodzaju kopalin. Również udokumentowane początkowo złoża wapieni dla przemysłu wapienniczego wykorzystuje się coraz częściej do produkcji kruszywa łamanego.

Najważniejszym w ochronie zasobów kopalin jest wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także system koncesji na wydobywanie kopalin ze złóż w oparciu o przepisy ustawy Prawo geologiczne i górnicze.

Głównymi zagrożeniami i problemami w ochronie zasobów kopalin są:

- ingerencja w środowisko naturalne powodująca jego zanieczyszczenie lub zubożenie jego walorów,
- przekształcenie krajobrazu, które powoduje obniżenie wartości estetycznych,
- kosztowny i złożony proces rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku działalności górniczej po zakończeniu eksploatacji.

Zagrożenie stanowi również nielegalne wydobycie kopalin. W zwalczaniu tego precedensu Powiat współdziała z gminami, Okręgowym Urzędem Górniczym w Kielcach oraz policją.

Osobnym i niezmiernie ważnym problemem jest rekultywacja i zagospodarowanie terenów pogórnich. Intensywna eksploatacja złóż (np. na terenie gmin: Chęciny, Morawica, Pierzchnica, Sitkówka-Nowiny, Piekoszów) pozostawia po sobie duże wyrobiska i hałdy odpadów, a tereny z nimi związane teoretycznie już nigdy nie mogą być odzyskane do produkcji rolnej. Jediną formą zwrócenia przyrodzie tak zniszczonych terenów jest ich

wykorzystanie np. do produkcji leśnej czy tworzenie w wyrobiskach zbiorników wodnych jako miejsc rekreacji. Są to najczęściej stosowane formy rekultywacji. Kierunek rekultywacji określany jest w każdym przypadku eksploatacji bez względu na wielkość wydobycia surowca i znajduje swoje odzwierciedlenie w dokumentacjach zezwalających na wydobycie. Czasami określenie docelowego kierunku rekultywacji jest niemożliwe, gdyż w trakcie prowadzonej działalności wydobywczej, dochodzi do zmiany np. zasięgu głębokościowego wydobywania kopalin, w tym również spod wody, co prawie zawsze skutkuje wodnym kierunkiem rekultywacji.

Ważnym elementem jest kontrola organów samorządowych, aby nie dochodziło do nietrafnych kierunków rekultywacji, takich jak np. lokowanie w wyrobiskach wysypisk śmieci (przykład - wysypisko śmieci w Barczy, gm. Zagnańsk), lecz określenie najbardziej korzystnego dla środowiska zagospodarowania wyrobisk w formie zbiorników wodnych, zalesień lub ustalanie kierunku parkowego czy łąkowego, przy jednoczesnej weryfikacji ustaleń wynikających z funkcji rekultywowanego terenu, określonego w planie zagospodarowania przestrzennego.

W latach 2011-2013 wydano następujące decyzje ustalające kierunek rekultywacji:

Dla terenów poeksploatacyjnych:

- 1) „KRUSZYWA PIETRZAK” Sp.J. z siedzibą w miejscowości Krzywda – zadrzewieniowo-zakrzewieniowy dla gruntów pogórnich Kopalni Wapieni „Nowy Staw” położonych w obrębie Nowy Staw gm. Łagów,
- 2) Kopalnie Kruszyw Naturalnych s.c. Iwona Nogaj i Marlena Radka z siedzibą w Radomiu:
  - a) zadrzewieniowo-leśny, z możliwością tworzenia oczek wodnych – dla wyrobiska poeksploatacyjnego,
  - b) leśny – dla składowisk zewnętrznych mas ziemnych i skalnych na gruntach po eksploatacji kruszywa naturalnego ze złoża „Komorniki 1”, położonych w obrębie Winna gm. Łagów,
- 3) Eurovia Kruszywa S.A. z siedzibą w Bielanych Wrocławskich – leśny dla terenu przeznaczonego na działalność górnictw Kopalni Wiśniówka (składowisko zewnętrzne mas ziemnych i skalnych oraz odpadów wydobywczych, powstałych po wydobyciu piaskowców kwarcytowych ze złoża „Wiśniówka”) na części nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym 1/15 (o pow. 3,3235 ha) położonej w obrębie Dąbrowa gm. Masłów,
- 4) Kopalnie Odkrywkowe Surowców Drogowych S.A. z siedzibą w Kielcach:

- a) leśny na nieruchomości oznaczonej numerem ewidencyjnym 2081 położonej w obrębie Górno gm. Górno,
  - b) zadrzewieniowo-wodny na pozostałym terenie przeznaczonym pod eksploatację kopaliny na gruntach pogórnich części złoża „Józefka” - Pole B,
- 5) „GEORYT – Witkowski Krzysztof” z siedzibą w Niecieczy – zadrzewieniowo-zakrzewieniowy dla terenów pogórnich złoża wapieni dewońskich „Łągów II”, na gruntach położonych w obrębie Łągów gm. Łągów.

Określono rolny kierunek rekultywacji gruntów zdewastowanych wskutek nielegalnej eksploatacji piasków dla:

- 1) Pana Andrzeja Karyś – Mąchocice Kapitulne gm. Masłów,
- 2) Pana Henryka Pulut – Mąchocice Kapitulne gm. Masłów.

Uznano za zakończoną rekultywację dla terenu po eksploatacji piasków ze złoża „Suków”, obejmującą powierzchnię 12,34 ha (kierunek wodny – 11,275 ha i kierunek wodno-rekreacyjny – 1,065 ha) na nieruchomościach położonych w obrębie Suków gm. Daleszyce (Kieleckie Kopalnie Surowców Mineralnych S.A. w Kielcach w upadłości układowej).

Gospodarka wodno-ściekowa, zasoby wodne

Na przestrzeni ostatnich lat widoczne jest systematyczne zwiększanie stopnia zwodociągowania i skanalizowania gmin, w związku z realizacją nowych odcinków sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz rozbudową czy modernizacją istniejących oczyszczalni ścieków. Aktualnie na terenie powiatu funkcjonuje 29 oczyszczalni gminnych oraz oczyszczalnia w gminie Sitkówka-Nowiny, obsługująca mieszkańców Kielc i gminy Sitkówka-Nowiny oraz część gminy Chęciny i Masłów. Ponadto istnieją lokalne oczyszczalnie np. przy szkołach, osiedlach mieszkaniowych czy zakładach pracy. Najbardziej niekorzystna sytuacja występuje na terenie gminy Łopuszno, gdzie dwie istniejące oczyszczalnie są w złym stanie technicznym, a jedna z nich odprowadza ścieki nie spełniające wymogów prawnych – bez pozwolenia wodnoprawnego. W 2011 roku zakończono rozbudowę i modernizację oczyszczalni w Mniowie, a w roku 2012 w Łągowie. Ponadto, w 2012 roku oddano do eksploatacji oczyszczalnię w Skrzelczycach gm. Pierzchnica i w Woli Szczygiełkowej gm. Bodzentyn. W najbliższych latach zaplanowano rozbudowę oczyszczalni w: Barczy gm. Zagnańsk (uruchomienie drugiego ciągu technologicznego), Pierzchnicy i Kostomłotach II-Laskowa gm. Miedziana Góra. Projektowane są także nowe oczyszczalnie

w miejscowościach: Korczyn gm. Strawczyn, Zbelutka Nowa gm. Łągów i Skorzyszycy gm. Górno. Aktualnie trwa rozbudowa oczyszczalni w: Chmielniku, Bartkowie gm. Zagnańsk i Radkowicach gm. Chęciny.

Aktualny procent zwodociągowania i skanalizowania gmin powiatu kieleckiego wg danych przekazanych przez gminy, obrazuje tabela poniżej.

Lp.	Nazwa gminy	Procent zwodociągowania %	Procent skanalizowania %
1	Bieliny	100,00	ok. 45,00
2	Bodzentyn	100,00	100,00 (teren miasta) 44,90 (teren wiejski)
3	Chęciny (łącznie)	99,00	13,00
4	Chmielnik	95,00	95,00 (teren miasta) 40,00 (teren wiejski)
5	Daleszyce (łącznie)	99,00	44,00
6	Górno	99,00	ok. 45,00
7	Łągów	100,00	43,00
8	Łopuszno	ok. 95,00	8,00
9	Masłów	57,00	9,70
10	Miedziana Góra	99,00	47,00
11	Mniów	99,00	31,20
12	Morawica	100,00	98,00
13	Nowa Słupia	91,00	41,00
14	Piekoszów	95,00	26,50
15	Pierzchnica	98,00	ok. 27,00
16	Raków	80,00	17,86
17	Sitkówka-Nowiny	95,80	96,00
18	Strawczyn	100,00	86,00
19	Zagnańsk	95,00	42,60

Jak wynika z powyższej tabeli najwyższy (100 %) procent zwodociągowania posiadają gminy: Strawczyn, Łągów, Bodzentyn, Morawica i Bieliny, natomiast skanalizowania gminy: Morawica, Sitkówka-Nowiny i Strawczyn.

Widoczna jest znaczna dysproporcja pomiędzy stopniem zwodociągowania a skanalizowania gmin. Wiąże się to głównie z wcześniejszym postrzeganiem przez mieszkańców potrzeby

doprowadzenia wody dobrej jakości i brakiem zainteresowania odprowadzania ścieków. Na szczęście sytuacja ta ulega systematycznej poprawie, co ma związek z budową nowych i modernizacją istniejących oczyszczalni ścieków. Pomimo znacznego zaangażowania gmin w rozbudowę sieci kanalizacyjnej czy oczyszczalni ścieków, w dalszym ciągu stan wód powierzchniowych na terenie powiatu kieleckiego, nie jest zadowalający.

Poniżej przedstawiono jakość wód powierzchniowych i podziemnych w oparciu o „Informację o stanie środowiska na terenie powiatu kieleckiego w 2012 roku” opracowaną przez Inspekcję Ochrony Środowiska Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach w sierpniu 2012 roku.

W roku 2012 monitoring jakości wód powierzchniowych w granicach powiatu kieleckiego prowadzono w 12 punktach pomiarowo-kontrolnych zlokalizowanych na rzekach: Bobrza, Chodcza, Czarna Nida, Silnica, Sufraganiec, Warkocz, Wierna Rzeka (Łososina), Łagowica, Czarna (Staszowska), Pokrzywianka oraz w 1 punkcie pomiarowym na zbiorniku zaporowym (Zbiornik Chańcza). Łącznie monitorowano 13 jednolitych części wód powierzchniowych, w tym 12 (JCWP) rzecznych i 1 JCWP na zbiorniku zaporowym. W ramach monitoringu badawczego prowadzono dodatkowy zakres badań w JCWP *Bobrza od Ciemnicy do ujścia*, z uwagi na potrzebę obserwacji efektów modernizacji oczyszczalni ścieków „Sitkówka”.

W latach 2011-2012 został wdrożony monitoring ichtiofauny (jednostka zewnętrzna). Na terenie powiatu kieleckiego monitorowano 5 JCWP tj.: *Bobrza od Ciemnicy do ujścia*, *Czarna Nida od Morawki do ujścia*, *Czarna Nida od Pierzchnianki do Morawki z Lubrzanką (od zalewu Cedzyna do ujścia)*, *Czarna od Łukawki do Dopływu z Rembowa*, *Pokrzywianka*. Dodatkowo badano 1 JCWP nie objętą wojewódzkim programem PMŚ: *Czarna do Łukawki bez Dopływu spod Drugni*.

Ocena jakości wód powierzchniowych jest wypadkową wyników klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego (w tym klasyfikacji elementów: biologicznych, hydromorfologicznych, fizykochemicznych i oceny spełnienia wymogów dla obszarów chronionych) oraz wyników klasyfikacji stanu chemicznego. O ocenie ogólnej decyduje gorszy ze stanów.

W latach 2011/2012, stan dobry lub dobry i powyżej dobrego, odnotowano w 4 JCWP: *Wierna Rzeka od źródeł do Kalisza*, *Warkocz*, *Czarna od Dopływu z Rembowa do Zbiornika Chańcza (z Łagowianką od Dopływu z Woli Jastrzębskiej)* i *Zbiornik Chańcza na rzece Czarna*, umiarkowany - w 4 JCWP: *Chodcza*, *Czarna Nida od Pierzchnianki do Morawki z Lubrzanką (od Zalewu Cedzyna do ujścia)*, *Sufraganiec*, *Czarna od Łukawki do Dopływu z Rembowa*, słaby - w 4 JCWP: *Czarna Nida od Stokowej*

do Pierzchnianki, Czarna Nida od Morawki do ujścia, Silnica i Pokrzywianka, natomiast zły w 1 JCWP: Bobrza od Ciemnicy do ujścia. Dobry stan chemiczny uzyskały wszystkie badane w tym zakresie JCWP.

W ocenie ogólnej do dobrego stanu wód (z niskim poziomem ufności) zaliczono 2 JCWP: *Wierna Rzeka od źródeł do Kalisza* i *Zbiornik Chańcza na rzece Czarna*, a 9 – do złego stanu wód (z wysokim poziomem ufności). W 2 JCWP o dobrym stanie ekologicznym: *Warkocz i Czarna od Dopływu z Rembowa do Zbiornika Chańcza (z Łagowianką od Dopływu z Woli Jastrzębskiej)*, nie określono stanu wód z uwagi na brak oceny stanu chemicznego.

Punktowymi źródłami zanieczyszczenia poniższych, przykładowych rzek są m.in.:

1. Bobrza:

- Wodociągi Kieleckie Sp. z o.o. Oczyszczalnia Komunalna w Sitkówce k/Kielc,
- Zakład Gospodarki Komunalnej w Chęcinach Oczyszczalnia w Radkowicach (poprzez ciek Jaźwiczanka),
- DYCKERHOFF POLSKA Sp. z o.o. w Sitkówce,
- Zakłady Przemysłu Wapienniczego „Truskawica” S.A.,
- Zakład Usług Komunalnych Sp. z o.o. Oczyszczalnia Ścieków w Piekoszowie (ciek Babia).

2. Silnica: ścieki deszczowe odprowadzane z terenu miasta Kielce i zanieczyszczenia dopływające z Kopalni Wiśniówka k/Kielc – siedziba firmy EUROVIA KRUSZYWA S.A. Bielany Wrocławskie.

3. Sufraganiec: wody odciekowe ze składowiska odpadów paleniskowych Oddziału Elektrociepłowni Kielce – siedziba firmy PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A. Bełchatów.

4. Chodcza: ścieki i wody deszczowe z zakładów przemysłowych zlokalizowanych w górnym biegu rzeki.

5. Czarna Nida:

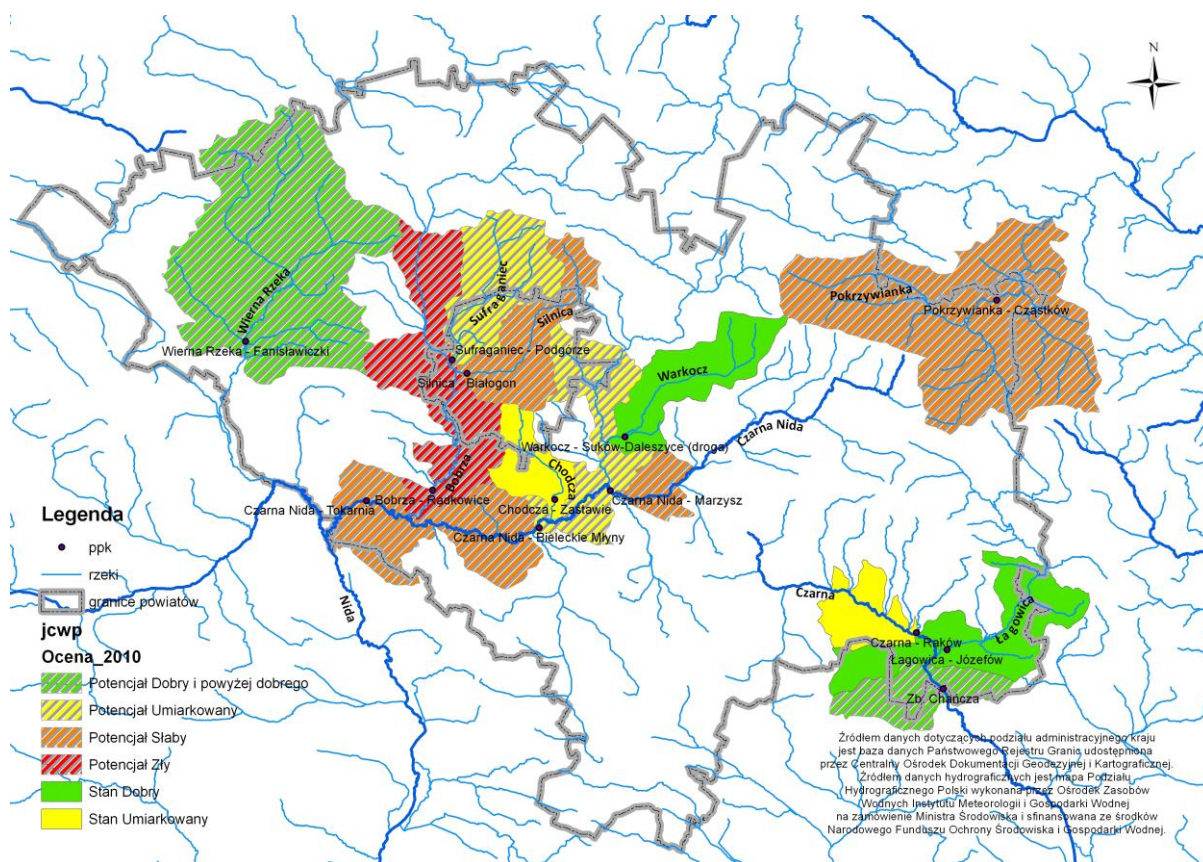
- oczyszczalnia ścieków komunalnych w Bielinach,
- oczyszczalnia ścieków komunalnych w Marzyszu i Daleszycach,
- oczyszczalnia ścieków komunalnych w Brzezinach,
- zanieczyszczenia wprowadzane poprzez dopływy: Bobrzę, Pierzchniankę, Chodczę.

6. Wierna Rzeka: zanieczyszczenia odprowadzane są do Łososiny poprzez jej dopływy np. dopływ spod Skorkowa, który jest odbiornikiem ścieków z zakładu LHOIST BUKOWA Sp. z o.o. w Bukowej (gm. Krasocin).

7. Łagowica: oczyszczalnia ścieków komunalnych w Łagowie i w Rakowie.

8. Pokrzywianka: zanieczyszczenia odprowadzane z oczyszczalni ścieków w Rudkach i Starej Słupi, poprzez rzekę Słupiankę.

Wyniki klasyfikacji stanu/potencjału ekologicznego JCWP badanych na terenie powiatu kieleckiego w latach 2010-2012 (wg WIOŚ Kielce).

Na terenie powiatu prowadzone są także badania monitoringowe wód podziemnych. Badania w 2012 roku prowadzono w sieci krajowej, w ramach monitoringu diagnostycznego, który prowadzony jest w celu dokonania oceny wpływu oddziaływań wynikających z działalności człowieka oraz długoterminowych zmian wynikających zarówno z warunków naturalnych jak i antropogenicznych. Badania i klasyfikację wód podziemnych wykonał Państwowy Instytut Geologiczny–Państwowy Instytut Badawczy przy koordynacji Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska. Na terenie powiatu kieleckiego w roku 2012 wykonywano badania wód podziemnych w 5 punktach. Klasyfikacja jakości wód podziemnych w tych punktach wskazała na dobry stan chemiczny (II i III klasa – jakości wód). Badania przeprowadzone w 2012 r., nie wykazały wód zanieczyszczonych azotanami tj. $> 50 \text{ mg NO}_3/\text{dm}^3$. Najwyższe stężenia azotanów wykazano w punktach 2346 – Ściegna, 499 Chmielnik i 603 – Suków, mieściły się one w granicach klasy III i wynosiły odpowiednio: $30,8 \text{ mg NO}_3/\text{dm}^3$, $29,6 \text{ mg NO}_3/\text{dm}^3$ i $36,3 \text{ mg NO}_3/\text{dm}^3$.

Wykaz punktów sieci monitoringu jakości wód podziemnych w powiecie kieleckim badanych w latach 2010-2012 oraz klasa jakości wody (źródło GIOŚ/PMS).

Lp	Nr pkt.	Miejscowość gmina	Nr JCWP	Stratygrafia warstwy wodonosnej	Głębokość [m]	Klasa jakości wód w 2010 r.	Klasa jakości wód w 2011 r.	Klasa jakości wód w 2012 r.	Wskaźniki w granicach stężeń III klasy jakości w 2012 r.	Charakter zwierciadła
1	327	Sieradowice Pierwsze Bodzentyn	101	D2	32	II	-	II		napięte
2	409	Szałas Zagnańsk	98	T2	28	III	-	III	Fe	napięte
3	2346	Ściegna Zagnańsk	121	T1	10,8	III	-	III	NO3	napięte
4	499	Chmielnik Chmielnik	122	NgM	15,3	III	III	III	NO3	swobodne
5	603	Suków Daleszyce	121	D2	15,1	III	-	III	NO3	napięte

Użyte skróty:

JCWP – Jednolita Część Wód Podziemnych

Stratygrafia warstwy wodonosnej: Tr_M – trzeciorzęd (miocen),

Oznaczenia stratygraficzne: Ng - neogen, M - miocen, T - trias, T₂ - trias środkowy, T₁ - trias dolny, P₃, D - dewon, D₂ - dewon środkowy

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach prowadzi także badania monitoringowe w rejonie składowiska Przededworze. W rejonie składowiska występują dwa poziomy wodonosne wód podziemnych, pierwszy związany z utworami czwartorzędu i drugi związany z utworami triasu. Najbardziej narażony na zanieczyszczenie jest poziom czwartorzędowy ponieważ nie posiada warstw izolacyjnych i wykazuje duże wahania zwierciadła wody.

Badania wód podziemnych w roku 2011 wskazywały na dobry stan chemiczny tych wód (I, II, III klasa) a w roku 2012 większość badanych parametrów wód poziomu czwartorzędowego, charakterystyczna była dla dobrego stanu chemicznego wód podziemnych. Ponadnormatywną zawartość notowano w zakresie pH, przewodności elektrolitycznej właściwej i ogólnego węgla organicznego.

Wody powierzchniowe badane w rejonie składowiska posiadają zbliżone wartości mierzonych parametrów. Wody te charakteryzują się: odczynem właściwym i przewodnością charakterystyczną dla I lub II klasy czystości oraz śladową zawartością metali ciężkich i WWA – wielopierścieniowy węglowodór aromatyczny. Badane metale ciężkie występowały

w większości w stężeniach poniżej granicy wykrywalności metody. Jedynie wartość OWO charakteryzuje się zmiennością z wartościami na poziomie I do V klasy.

Wyniki badań odcieków w roku 2011 wykazały przekroczenia dopuszczalnych stężeń jedynie dla OWO (ogólny węgiel organiczny), natomiast w roku 2012 nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych zanieczyszczeń takich jak: WWA, arsenu, rtęci, chromu, cynku, miedzi, ołowiu i kadmu.

W celu zabezpieczenia przed zanieczyszczeniem gleb a w konsekwencji wód podziemnych oraz powierzchniowych, w latach 2011 – 2013, przekazano Komendzie Miejskiej Państwowej Straży Pożarnej w Kielcach, dotację ze środków budżetu powiatu na zakup sorbentów do neutralizacji zanieczyszczeń i skażeń (głównie substancji ropopochodnych), powstałych w wyniku wypadków i kolizji na drogach na terenie powiatu kieleckiego, w łącznej wysokości 85 000,00 zł.

Ochrona wód powierzchniowych i podziemnych realizowana jest przez Powiat przede wszystkim poprzez działania administracyjne tj. wydawanie i egzekwowanie pozwoleń wodnoprawnych.

Na terenie powiatu istnieje 14 zbiorników wodnych, pełniących głównie funkcję retencyjno-rekreacyjną. Praktycznie tylko zbiornik „Chańcza” pełni obok ww. funkcji także funkcję przeciwpowodziową.

Zbiorniki wodne na terenie powiatu to:

nazwa zbiornika	powierzchnia zbiornika w [ha]	rzeka	gmina
Chańcza	340,0	Czarna Staszowska	Raków
Cedzyna	64,0	Lubrzanka	Górno
Borków	35,7	Belnianka	Daleszyce
Bolmin	13,1	Hutka	Chęciny
Umer	11,9	Bobrza	Zagnańsk
Wilków	10,4	ciek od Św. Katarzyny	Bodzentyn
Lipowica	11,0	-	Chęciny
Strawczyn	9,7	ciek od Mokrego Boru i Trupień (Olszówka)	Strawczyn
Wojciechów	7,2	Pierzchnianka	Daleszyce
Morawica	6,6	Morawka	Morawica
Andrzejówka	2,3	Andrzejówka	Chmielnik
Ciekoty	1,6	ciek od Św. Katarzyny	Masłów
Zachelmie	1,3	Bobrza	Zagnańsk
Borowa Góra	2,14	ciek od Borowej Góry	Zagnańsk

W 2006 roku zaktualizowany został „Program małej retencji dla województwa świętokrzyskiego”, który realizowany będzie przez Samorząd Województwa Świętokrzyskiego i samorzady poszczególnych gmin. Realizacja Programu ma uzasadnienie w aspekcie działań przeciwpowodziowych, łagodzenia skutków suszy, a także jako kierunek działań niezbędnych do utrzymania w należytym stanie całego środowiska przyrodniczego. Program przewidział na terenie powiatu budowę lub rozbudowę około 40 zbiorników.

Funkcję retencyjną pełnią również dawne wyrobiska wypełnione wodą, obiekty zmeliorowane oraz stawy. Największe kompleksy stawowe na terenie powiatu kieleckiego to: „Maleszowa” (gm. Pierzchnica) - 79,078 ha, „Fryszarka” (gm. Łopuszno) - 40,34 ha i „Śladków Mały” (gm. Chmielnik) - 18,08 ha.

Wiele obiektów melioracyjnych, wybudowanych kilkadziesiąt lat temu, nie spełnia już swojej funkcji z uwagi na degradację, brak urządzeń piętrzących itp. Rozumiejąc potrzebę ich odbudowy, z budżetu powiatu w 2011 roku przekazano na ten cel 8 000,00 zł (Gmina Raków – 4 tys. i Gmina Daleszyce – 4 tys.), w 2012 roku – 4 000,00 zł (Gmin Raków) a w roku 2013 – 8 000,00 zł (Gmina Łopuszno – 3 tys. zł i Gmina Górno – 5 tys. zł).

Powietrze atmosferyczne

Stan czystości powietrza w powiecie, w odniesieniu do lat ubiegłych uległ poprawie. Zanotowano redukcję emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych wprowadzanych do powietrza z zakładów przemysłowych, w związku z m.in. udoskonalaniem procesów spalania paliw, modernizacji instalacji, instalowaniem wysokosprawnych urządzeń redukujących zanieczyszczenia. Nadal jednak duży wpływ na stan czystości powietrza ma emisja niska, pochodząca z lokalnych kotłowni i pieców węglowych używanych w indywidualnych gospodarstwach domowych, w których bardzo często spala się różnego rodzaju materiały odpadowe, w tym odpady komunalne. Do zanieczyszczenia powietrza przyczynia się również emisja niezorganizowana z kopalni oraz środków transportu.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach corocznie dokonuje oceny jakości powietrza w województwie świętokrzyskim. Po raz trzeci zakres oceny obejmował zanieczyszczenie pyłem zawieszonym PM_{2,5}, dla którego w znowelizowanych przepisach określony jest poziom dopuszczalny i docelowy. Oceny dokonano dla kryterium ochrony zdrowia ludzi (dotyczy: benzenu, dwutlenku azotu, dwutlenku siarki, tlenku węgla, ozonu, pyłu zawieszzonego PM_{2,5}, pyłu zawieszzonego PM₁₀ oraz zawartego w nim ołowiu, arsenu,

kadm, niklu, benzo(a)pirenu), a także ze względu na ochronę roślin (dotyczy: tlenków azotu, dwutlenku siarki i ozonu).

Oceny za 2012 rok, dokonano w układzie stref obowiązującym od 2010 roku i ustanowionym w nowym rozporządzeniu w sprawie stref. W województwie świętokrzyskim wyłoniono dwie strefy: miasto Kielce oraz strefę świętokrzyską stanowiącą terytorium województwa poza miastem Kielce. Tak więc teren powiatu kieleckiego od 2010 roku nie stanowi odrębnej strefy, tak jak było w latach poprzednich, ale jest częścią strefy świętokrzyskiej.

Wyniki pomiarów wykorzystane w ocenie stanu powietrza strefy świętokrzyskiej, za 2012 rok uzyskano na następujących stacjach:

- w Nowinach przy ul. Parkowej – stacja Cementowni Dyckerhoff w Nowinach i TRZUSKAWICA S.A.,
- w Małogoszczy przy ul. 11 Listopada – stacja Cementowni Lafarge w Małogoszczy,
- na Św. Krzyżu – stacja Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach,
- w Ożarowie – stacja Cementowni GRUPA OŻARÓW w Ożarowie,
- w Starachowicach – stacja WIOŚ,
- w Busku Zdroju – stacja WIOŚ,
- w Połańcu – stacja Elektrowni Połaniec S.A. w Połańcu,
- w Trzciance – stacja Elektrowni Połaniec S.A w Połańcu.

Wynikiem oceny jest zaliczenie każdej strefy dla wszystkich substancji podlegających ocenie, do jednej z poniższych klas:

- klasa **A** – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają odpowiednio poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych; dla ozonu klasa **D1** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy nie przekraczają poziomów celów długoterminowych;
- klasa **B** - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne lecz nie przekraczają poziomów dopuszczalnych powiększonych o margines tolerancji;
- klasa **C** – jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy dopuszczalne powiększone o margines tolerancji, w przypadku gdy margines tolerancji nie jest określony – poziomy dopuszczalne, poziomy docelowe (**C2** dla pyłu PM_{2,5}); dla ozonu klasa **D2** - jeżeli stężenia zanieczyszczeń na terenie strefy przekraczają poziomy celów długoterminowych.

Wynikowe klasy dla poszczególnych zanieczyszczeń w strefie świętokrzyskiej obejmującej teren powiatu kieleckiego w ocenie rocznej jakości powietrza za 2012 r.

Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia															
Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa ze względu na ochronę zdrowia ludzi, gdy określony jest													
		poziom dopuszczalny							poziom docelowy					cel długoterminowy	
		C ₆ H ₆	NO ₂	SO ₂	CO	PM10	PM2,5	Pb	As	BaP	Cd	Ni	PM2,5	O ₃	O ₃
Strefa świętokrzyska	PL2602	A	A	A	A	C	C	A	A	C	A	A	C2	A	D2
Klasyfikacja stref z uwzględnieniem kryterium ochrony roślin															
Nazwa strefy	Kod strefy	Klasa ze względu na ochronę roślin, gdy określony jest													
		poziom dopuszczalny				poziom docelowy	cel długoterminowy								
		NO _x		SO ₂		O ₃	O ₃								
Strefa świętokrzyska	PL2602	A				A		C	D2						

W wyniku klasyfikacji dokonanej z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi, w strefie świętokrzyskiej przekroczony został poziom dopuszczalny pyłu PM10 (klasa C), poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji i docelowy pyłu PM2,5 (klasy C i C2), poziom docelowy benzo(a)pirenu (klasa C) oraz poziom celu długoterminowego ozonu (klasa D2). Dla pozostałych normowanych zanieczyszczeń strefa uzyskała status A. Dla kryterium ochrony roślin przekroczenie dotyczyło poziomu docelowego i celu długoterminowego ozonu, co stanowiło podstawę do klasyfikacji strefy świętokrzyskiej do klas C oraz D2. W przypadku SO₂ i NO_x strefę zaliczono do klasy A.

Wyniki oceny jakości powietrza za 2012 rok wskazują na potrzebę kontynuowania na terenie całego województwa naprawczych działań ograniczających poziom pyłów PM10 i PM2,5, benzo(a)pirenu oraz stężenia ozonu.

Powiat w latach 2011 – 2012 podjął inwestycje związane z ograniczeniem emisji zanieczyszczeń do powietrza na terenie własnych jednostek. W większości zadania te były finansowane ze środków własnych. Szczegółowy opis inwestycji stanowi załącznik do niniejszego raportu.

Do poprawy jakości powietrza atmosferycznego oraz ograniczenia zużycia krajowych zasobów surowców, w coraz większym stopniu przyczyniać się będzie wykorzystanie energii ze źródeł odnawialnych. Obecnie głównym źródłem energii odnawialnej w kraju jest biomasa i energia wodna. Energia geotermalna i wiatru ma mniejsze znaczenie, natomiast wzrasta

zainteresowanie mieszkańców powiatu kieleckiego wykorzystaniem promieniowania słonecznego – kolektorów słonecznych.

Niewspółmiernie dłuższe tradycje na terenie powiatu ma energetyka wodna. Spiętrzanie i pobór wody dla potrzeb energetycznych jest bardzo korzystne zarówno ze względów ekologicznych (powstają zróżnicowane ekosystemy, zwiększa się retencja wód powierzchniowych i gruntowych, co w konsekwencji polepsza stosunki gruntowo-wodne) jak i ekonomicznych, gdyż do krajowego systemu przesyłu energii, trafia tzw. "biała" energia. W powiecie kieleckim, w oparciu o udzielone pozwolenia wodnoprawne, funkcjonują następujące MEW w gminach:

- Morawica na rzece Czarna Nida (mśc. Morawica zespół 3 turbin),
- Morawica na rzece Czarna Nida (mśc. Bieleckie Młyny 1 turbina)
- Daleszyce na rzece Czarna Nida (mśc. Daleszyce 1 turbina pracująca dla potrzeb młyna wodnego),
- Daleszyce na rzece Lubrzanka (mśc. Suków 2 turbiny),
- Daleszyce na rzece Czarna Nida (mśc. Marzysz 1 turbina),
- Chęciny na rzece Czarna Nida (mśc. Wolica 2 turbiny),
- Miedziana Góra na rzece Bobrza (mśc. Bobrza 1 mikro turbina),
- Raków na rzece Czarna Staszowska (zbiornik Wodny Chańcza turbo zespół).

W bieżącym roku, w związku z remontem zamknięć głównych jazu zbiornika wodnego w Cedzynie, zdemontowane zostały urządzenia małej elektrowni wodnej.

Hałas, pola elektromagnetyczne.

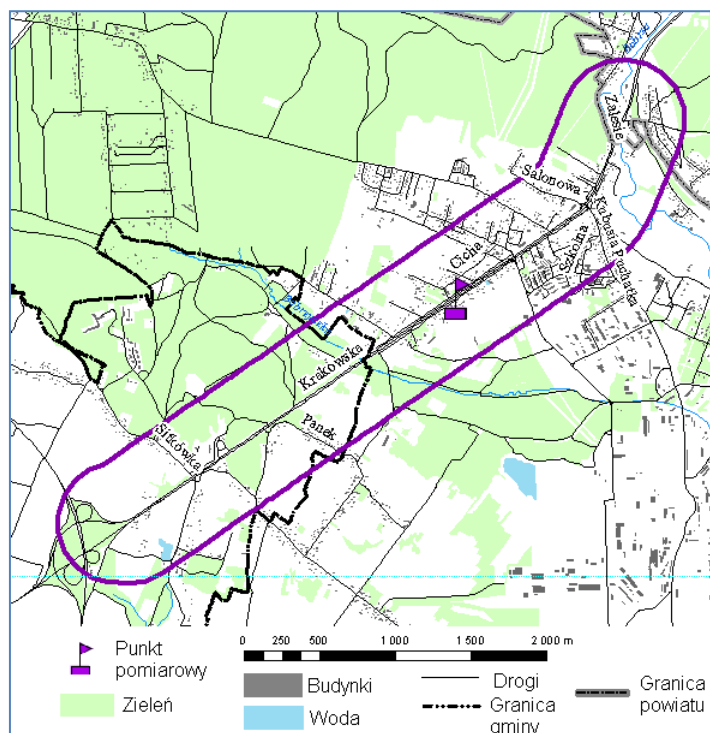
Głównymi źródłami hałasu w powiecie kieleckim jest komunikacja drogowa i kolejowa, a w dalszej kolejności emisja ze źródeł przemysłowych. Zagrożenie hałasem przemysłowym ma charakter lokalny, a zasięg oddziaływania tego typu hałasu, w przeciwieństwie do hałasu komunikacyjnego jest stosunkowo niewielki i obejmuje najbliższe sąsiedztwo obiektów, które emitują ponadnormatywny hałas.

Główne działania powiatu zmierzające do ograniczenia wpływu hałasu na ludzi i środowisko, to w przypadku komunikacji poprawa systemu drogowego, a w przypadku istniejących zakładów, z chwilą stwierdzenia przez WIOŚ przekroczenia dopuszczalnych wielkości/norm, określanie w formie decyzji dopuszczalnego poziomu hałasu emitowanego do środowiska.

W roku 2012 Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Kielcach nie wykonywał badań własnych dotyczących pomiarów monitoringowych hałasu komunikacyjnego na terenie powiatu kieleckiego, natomiast przeprowadził pomiary kontrolne hałasu przemysłowego na terenie 8 obiektów położonych w powiecie kieleckim: OSM Chmielnik, Przedsiębiorstwo „Dewon” Sp. z o.o w Jaworzni, gm. Piekoszków, Hotel „Leśna Promenada” gm. Piekoszków, Lafarge Kruszywa i Beton Sp. z o.o. Kopalnia Dolomitów Radkowie (w tych jednostkach stwierdzono przekroczenia poziomu hałasu), Kopalnia Komorniki 1 poczta Winna, Kopalnia Łągów IV w Łągowie, P.P.H.U Jumar II, gm. Morawica i Kopalnia „Nowy Staw” gm. Łągów (w tych jednostkach nie stwierdzono przekroczeń).

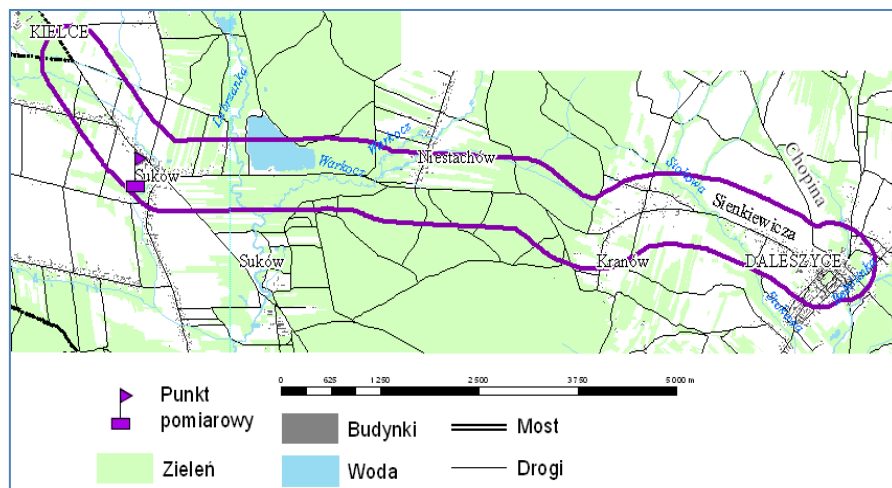
W roku 2012 w województwie świętokrzyskim opracowano mapy akustyczne dla dróg wojewódzkich o natężeniu ruchu powyżej 3 mln pojazdów na rok. W obrębie powiatu kieleckiego wytypowano dwa odcinki dróg: nr 764 oraz nr 762. Podmiotem odpowiedzialnym za realizację map dla dróg wojewódzkich był Świętokrzyski Zarząd Dróg Wojewódzkich w Kielcach.

Badany odcinek drogi wojewódzkiej nr 762 miał swój początek na skrzyżowaniu ulicy Chorzowskiej i Krakowskiej na granicy miasta Kielce z gminą Sitkówka-Nowiny. Następnie przebiegał przez miejscowość Zagrody i kończył się przed węzłem drogowym w Chęcinach – mapa poniżej.

Przekroczenia występowały głównie w północno-wschodniej części odcinka po obu stronach drogi, w miejscach występowania zabudowy jednorodzinnej.

Badany odcinek drogi wojewódzkiej nr 764 miał swój początek na granicy miasta Kielce niedaleko skrzyżowania ul. Wojska Polskiego z ul. Chabrową. Następnie przebiegał przez miejscowości Suków oraz Niestachów. Kończył się na skrzyżowaniu ul. Chopina z Kościelną w Daleszycach – mapa poniżej.

Przekroczenia występowały głównie w miejscowości Suków oraz Daleszyce, w miejscach występowania zabudowy jednorodzinnej. Powyższe analizy wykazały, że w niesprzyjających warunkach akustycznych mieszka ponad 1500 mieszkańców, czyli ok. 22% całej ludności mieszkającej w analizowanych obszarach.

Oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Na terenie powiatu kieleckiego pomiary natężenia pól elektromagnetycznych (PEM) wykonano w 7 punktach, w miejscowościach: Mniów, Chęciny, Kranów/Daleszyce, Piotrkowice (gm. Chmielnik), Mąchoćce Kapitulne, Święty Krzyż, Bodzentyn. Wszystkie zmierzone wartości nie przekroczyły poziomów dopuszczalnych.

Gospodarowanie odpadami

Na terenie powiatu kieleckiego eksploatowane są dwa składowiska odpadów komunalnych: „Promnik” w gm. Strawczyn oraz „Przededworze” w gm. Chmielnik. Składowisko w „Przededworzu” zajmuje powierzchnię 2,58 ha natomiast w Promniku zajmuje całkowitą powierzchnię ok. 15 ha, z czego powierzchnia kwatery obecnie eksploatowanej to ok. 4,2 ha. Dwie kwatery składowiska są już zamknięte, w tym 1 zrehabilitowana. Na składowisko w „Przededworzu” deponowane są odpady z gmin: Chmielnik, Pierzchnica, Daleszyce, Górno i Morawica a w „Promniku” z gmin: Bodzentyn,

Chęciny, Daleszyce, Górno, Łopuszno, Masłów, Miedziana Góra, Mniów, Morawica, Sitkówka – Nowiny, Piekoszów, Strawczyn i Zagnańsk.

W latach 2007–2011, Powiat Kielecki dofinansowywał zadania związane z usuwaniem (demontażem), transportem i unieszkodliwianiem odpadów zawierających azbest. W roku 2012 i 2013, decyzją Zarządu Powiatu w Kielcach, nie udzielano gminom pomocy finansowej w tym zakresie. Należy zaznaczyć, że w 2011 roku, z przekazanej 18 gminom (Gmina Łopuszno nie składała wniosku) kwoty 222 356,13 zł, gminy wykorzystały tylko 140 456,20 zł, czyli zwróciły na konto budżetu powiatu kwotę 81 899,93 zł (np. Gmina Piekoszów, której przyznano 12 000,00 zł, zwróciła 11 169,55 zł, Gmina Mniów z kwoty 19 090,80 zł zwróciła 11 418,78 zł a Gmina Chęciny z kwoty 15 000,00 zł – 11 359,68 zł). Zostało to głównie podyktowane tym, że gminy podczas realizacji przedmiotowego zadania korzystały ze środków Narodowego i Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Z danych udostępnionych na stronie internetowej Ministerstwa Gospodarki (www.bazaazbestowa.gov.pl) w dziale „Zinwentaryzowane i unieszkodliwione wyroby zawierające azbest” wynika, że na terenie powiatu kieleckiego znajduje się 41 122 192 kg odpadów zawierających azbest. Szczegółowe dane przedstawia tabela poniżej.

Nazwa gminy	Ilość kg
Bodzentyń	brak danych
Chęciny	470
Chmielnik	6 534
Daleszyce	brak danych
Bieliny	7 539 555
Górno	197 254
Łagów	2 720 537
Łopuszno	6 611 270
Masłów	2 704 022
Miedziana Góra	2 084 212
Mniów	4 455 025
Morawica	616
Nowa Słupia	304
Piekoszów	3 585 236
Pierzchnica	2 060 891
Raków	4 205 990
Sitkówka Nowiny	124 367
Strawczyn	4 472 921
Zagnańsk	352 990

Wątpliwość wzbudzają wielkości wskazane przez Gminy: Chęciny, Chmielnik, Morawica i Nowa Słupia – najprawdopodobniej omyłkowo określone w Mg a nie w kg, stąd tak zaniżone wartości.

Edukacja ekologiczna

Począwszy od 2004 roku realizowany jest Program edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”. Aktualnie adresatami konkursów są przedszkolaki, oraz dzieci i młodzież uczęszczające do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Tematyka konkursów w latach 2011–2012 związana była z gospodarką odpadami, ochroną wody, zieloną energią oraz przemocą wobec zwierząt. Natomiast w roku szkolnym 2013/2014, Program, poprzez konkurs plastyczny i fotograficzny, popularyzować będzie wiedzę na temat znaczenia i roli owadów zapylających (pszczoły, trzmiele) w środowisku naturalnym. We wrześniu br., w ramach X edycji Programu edukacji ekologicznej, odbył się już rajd dla młodzieży ponadgimnazjalnej w Nadleśnictwie Daleszyc, podczas którego uczniowie poznali zagadnienia dot. najcenniejszych obiektów przyrodniczych oraz ekosystemów leśnym.

Zainteresowanie uczestnictwem w konkursach nie maleje co jest wynikiem dużej świadomości ekologicznej młodego pokolenia, jak również atrakcyjnych nagród zarówno grupowych jak i indywidualnych. Przybywa „nowych” szkół/przedszkoli przystępujących do konkursów plastycznych oraz zbiórki surowców wtórnych pochodzenia komunalnego - głównie papieru i butelek PET. Nadmienić należy, że do chwili obecnej uczniowie ze szkół podstawowych w ciągu dziewięciu lat, zebrali ponad 604,7 Mg odpadów m.in. 545,26 Mg papieru oraz 37,3 Mg butelek typu PET i tym sposobem uratowali 9 269 szt. drzew oraz oddali do punktów skupu 932 500 sztuk plastikowych butelek.

Program edukacji ekologicznej pn. „Dla Ziemi, dla siebie” jest finansowany ze środków własnych oraz środków zewnętrznych - Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Kielcach. Całkowity koszt Programu w roku szkolnym 2010/2011 wyniósł 45 753,77 zł, z czego otrzymano dofinansowanie w wysokości 27 332,37 zł, w roku szkolnym 2011/2012 koszt Programu to 27 821,94 zł (dofinansowanie - 18 398,65 zł), natomiast w roku szkolnym 2012/2013 koszt wyniósł 27 223,23 zł a dofinansowanie otrzymano w wysokości 13 756,48 zł. Koszt bieżącej – X edycji, to ok. 30 867,29 zł. Tak jak w ubiegłych latach, Powiat ubiega się w WFOŚiGW o dofinansowanie Programu w wysokości 19 335,62 zł – w październiku br. złożono KIZ (kartę informacyjną zadania).

Ponadto, Powiat Kielecki co rocznie jest współorganizatorem wojewódzkich konkursów plastycznych organizowanych przez Marszałka Województwa Świętokrzyskiego: „*Hałas – nasz wróg*” (2011 r.), „*Piękno oraz walory przyrodnicze regionu świętokrzyskiego*” (2012 r.),

„Zielona energia” (2013 r.). Udziela także pomocy finansowej innym jednostkom np. zakupił nagrody rzeczowe (książki, gry, puzzle) dla laureatów konkursów ekologicznych przeprowadzanych przez Szkołę Podstawowa w Łosieniu (wysokość przekazanych środków w zał. Nr 2).

Podsumowanie

„Program ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego – aktualizacja na lata 2012-2015 w perspektywie do roku 2019”, stanowi podstawowe narzędzie prowadzenia polityki ekologicznej w powiecie. Główny cel programu został określony jako: *„Zapewnienie mieszkańcom jakości życia na wysokim poziomie oraz zrównoważony rozwój powiatu, w którym środowisko przyrodnicze i jego ochrona mają znaczący wpływ na przyszły charakter obszaru i równocześnie wspierają jego rozwój społeczno-gospodarczy”* a założenia, to przede wszystkim poprawa stanu środowiska naturalnego, efektywne zarządzanie środowiskiem, zapewnienie skutecznych mechanizmów chroniących środowisko przed degradacją oraz stworzenie warunków do wdrażania wymagań obowiązującego w tym zakresie prawa.

Realizacja Programu na stopniu powiatowym, nie ma praktycznie charakteru wykonawczego, gdyż bezpośredni wpływ na stan środowiska i zadania związane z jego ochroną, obciążają samorzady gmin i podmioty gospodarcze. W Raporcie przedstawiono zadania realizowane w ramach przyjętego przez Radę Powiatu Programu ochrony środowiska, a do najważniejszych należy zaliczyć m.in.: termomodernizację obiektów Powiatu, edukację ekologiczną oraz dofinansowanie zadań związanych z gospodarką wodno-ściekową, w tym konserwację urządzeń melioracji wodnych szczegółowych.

Należy stwierdzić, że mimo tak krótkiego okresu czasu jaki upłynął od zatwierdzenia Programu, dzięki licznym inwestycjom i nakładom finansowym oraz propagowaniu na szeroką skalę edukacji ekologicznej, widoczna jest poprawa stanu środowiska na terenie Powiatu Kieleckiego.

Opracowała
Dorota Skalska

Tabela - Harmonogram rzeczowo - finansowy realizacji działań Programu dla powiatu kieleckiego przyjęty do realizacji uchwałą NR VII/79/11 Rady Powiatu w Kielcach z dnia 24 października 2011 roku.

Lp.	Opis przedsięwzięcia	Lata realizacji	Szacunkowe koszty w tys. PLN	Jednostki realizujące	Źródła finansowania
1.	Sprawozdanie z realizacji „Programu ochrony środowiska dla powiatu kieleckiego”	2013, 2015	0,0	Starostwo Powiatowe	-
2.	Aktualizacja „Programu Ochrony Środowiska dla powiatu kieleckiego”	2015	25,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu
OGÓLEM			25 tys. PLN		
EDUKACJA EKOLOGICZNA					
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne					
1.	Kontynuacja realizacji programu edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie” oraz innych konkursów z tego zakresu	2012 - 2015	220,0 (55 rocznie)	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW
OGÓLEM EDUKACJA EKOLOGICZNA			220,0 tys. PLN		
OCHRONA PRZYRODY I KRAJOBRAZU					
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne					
2.	Rewaloryzacja zabytków i przywracanie dawnych walorów przyrodniczych	2012 - 2015	20,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
OGÓLEM KOSZTY OCHRONY PRZYRODNICZY I KRAJOBRAZU			20 tys. PLN		
GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA					
Przedsięwzięcia inwestycyjne					
3.	Poprawa warunków sanitarnych np. budowa lokalnych oczyszczalni, wymiana sieci wodno-kanalizacyjnych m.in. budowa oczyszczalni w Rembowie oraz wymiana kanalizacji w Łagiewnikach	2012 - 2015	850,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
OGÓLEM GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA			850 tys. PLN		
OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI					
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne					
4.	Prowadzenie okresowych badań zanieczyszczonych gleb i ziemi (w przypadku stwierdzenia naruszenia standardów jakości)	2012 - 2015	40,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
OGÓLEM KOSZTY OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI			40 tys. PLN		

JAKOŚĆ POWIETRZA ATOMOSFERYCZNEGO					
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne					
5.	Wspomaganie zadań państwowego monitoringu środowiska	2012 - 2015	25,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
Przedsięwzięcia inwestycyjne					
6.	Dofinansowanie zadań realizowanych w zakresie termomodernizacji budynków	2012 - 2015	1 500,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
7.	Dofinansowanie zadań realizowanych w zakresie prac modernizacyjnych lub inwestycyjnych przeciwdziałających zanieczyszczeniom powietrza	2012 - 2015	300,0	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
OGÓLEM KOSZTY PONIESIONE NA OCHRONĘ POWIETRZA			1 825 tys. PLN		
OCHRONA I ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW					
Przedsięwzięcia pozainwestycyjne					
8.	Sporządzanie uproszczonych planów urządzania lasu oraz inwentaryzacja stanu lasów w lasach nie stanowiących własności Skarbu Państwa	2012 - 2015	220,0 (110,0 rocznie)	Starostwo Powiatowe	Budżet powiatu WFOŚiGW Środki inne
OGÓLEM KOSZTY OCHRONY LASÓW			220 tys. PLN		

**Investycje z zakresu ochrony środowiska, zrealizowane przez Powiat Kielecki i jednostki powiatu kieleckiego,
w latach 2011 – 2012.**

Rodzaj przedsięwzięcia	Nazwa zadania/ krótki opis	Rok realizacji	Wartość zadania (zł)	Źródła finansowania	Wysokość dofinansowania (zł)	Uwagi
Ochrona powietrza	Przebudowa, rozbudowa i nadbudowa oraz termomodernizacja budynków i sieci uzbrojenia zewnętrznego terenu Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach	2011	4 066 038,19	budżet powiatu	866 38,19	
	Roboty remontowo-budowlane dachu, uzupełnienie konstrukcji, docieplenie, wykonanie pokrycia, wykonanie systemu odprowadzania wód opadowych na terenie Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Bodzentynie	2011	32 329,84	budżet powiatu	32 329,84	<i>Inwestycja w części dot. gospodarki wodno-ściekowej</i>
	Wymiana m.in. okien i drzwi w pawilonach mieszkalnych w Domu Pomocy Społecznej w Zgórsku	2012	46 440,00	budżet powiatu	46 440,00	
	Wymiana kotłów grzewczych i wymienników ciepła wraz zamontowaniem pomp ciepła w kotłowni szpitalnej oraz modernizacja kotłowni szpitalnej w Świętokrzyskim Centrum Matki i Noworodka w Kielcach	2012	588 840,18	budżet powiatu środki własne	280 000,00 308 840,18	
	Wykonanie termomodernizacji sali gimnastycznej oraz zakup i montaż kolektorów słonecznych (30 sztuk) w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Podzamczu	2012	1 026 628,63	budżet powiatu	1 026 628,63	
Gospodarka wodno-ściekowa	Wymiana zewnętrznych sieci ciepłych i wod-kan (budowa i wymiana sieci i przyłączy c.w.u. i sieci c.o., budowa i przebudowa kanalizacji sanitarnej i sieci wodociągowych) na terenie Domu Pomocy Społecznej w Łagiewnikach	2011	364 488,33	budżet powiatu	364 488,33	

	Budowa indywidualnej oczyszczalni ścieków dla Młodzieżowego Ośrodka Wychowawczego w Rembowie	2012	140 157,33	budżet powiatu	140 157,33	<i>Rozpoczęcie inwestycji 2010 r., oddanie do użytku - 2013 r.</i>
Leśnictwo	Sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa.	2011	109 180,00	budżet powiatu	109 180,00	- Łągów, Mniów, Zagnańsk (część), Daleszyce (część)
		2012	36 612,00	budżet powiatu	36 612,00	- Chmielnik, Pierzchnica (część)
		2013	35 000,00	budżet powiatu	35 000,00	- Pierzchnica (część), Morawica (część)
Edukacja ekologiczna	Program edukacji ekologicznej dla powiatu kieleckiego pn. „Dla Ziemi, dla siebie”		rok szkolny	budżet powiatu WFOŚiGW		
			2010/2011 45 753,77		budżet powiatu 18 422,40 WFOŚiGW - 27 332,37	
			2011/2012 27 821,94		budżet powiatu 9 423,29 WFOŚiGW - 18 398,65	
		2012/2013 27 223,23		budżet powiatu 13 466,75 WFOŚiGW 13 756,48		
	Konkursy ekologiczne Marszałka Województwa Świętokrzyskiego, których Powiat Kielecki jest współorganizatorem	2011 2012 2013	1 156,50 1 721,00 1 251,00	budżet powiatu budżet powiatu budżet powiatu	1 156,50 1 721,00 1 251,00	<i>Dzieci i młodzież z terenu powiatu kieleckiego</i>
	Konkursy ekologiczne organizowane przez Szkołę Podstawową w Łosieniu gm. Piekoszów	2011 2012 2013	348,47 294,95 316,14	budżet powiatu budżet powiatu budżet powiatu	348,47 294,95 316,14	

1. inwestycje w zakresie edukacji ekologicznej i leśnictwa objęto dodatkowo rokiem 2013,
2. w latach 2014-2015 kontynuowane będzie sporządzenie uproszczonych planów urządzania lasu i inwentaryzacji stanu lasu w lasach niestanowiących własności Skarbu Państwa na terenie gmin: Bodzentyn i Łopuszno.